

Tevoorschijn komen

Bijbelstudies over Paulus' brief aan Filemon (2)

Startopdracht: lees de brief aan Filemon hardop door en vers 1-3 nog eens extra

Om erin te komen: bekijk de videoclip bij deze Bijbelstudie

<https://youtu.be/Fga0zU3ADws>

1 Persoonlijk en publiek | Deze brief begint en eindigt met een heel aantal namen: Paulus stelt zichzelf voor en noemt ook Timoteüs. Hij heeft het verder over Filemon, Apfia en Archippus. Aan het slot komen nog Epafraas, Markus, Aristarchus, Demas en Lukas langs. En dat alles in nauwe verbinding met de naam van God: Christus Jezus en de Vader. De naam van de persoon om wie deze brief draait is Filemon, de meester van Onesimus. Maar het is duidelijk dat Paulus hun leven verbonden ziet aan zoveel anderen. De kwestie die hij aan de orde wil stellen, is een zaak waar anderen in mee kunnen kijken. In die zin kun je zeggen dat het een *publieke* brief is over een *persoonlijke* kwestie. Nu de brief in de canon is opgenomen en zo ook in onze Bijbels staat, komt dat *publieke* uit de verf: ook wij kunnen leren van de manier waarop Paulus deze delicate zaak tot een goed einde probeert te brengen.

2 Typerend | Let erop dat de personen een korte typering meekrijgen: Paulus is een gevangene (*desmios*) omwille van Christus Jezus, Timoteüs is een broeder (*adelfos*), Filemon is een medewerker (*sunergos*), geliefd (*agapètos*) bovendien, Apfia een zuster (*adelfè*), Archippus een medestrijder (*sustratiotos*). Aan het slot krijgt Epafraas dezelfde soort aanduiding als Paulus (gevangen, *sunachmalotos*, vers 23) en de vier anderen in dat vers zijn medewerkers net als Filemon (*sunergos*). Veel uitleggers vermoeden dat Apfia de vrouw van Filemon is en Archippus hun zoon. Maar zoals Timoteüs een *broeder* in het geloof is, lezen we over Apfia niets meer dan dat zij een *zuster* in het geloof is. Archippus en de anderen hebben een typering die past bij het missionaire werk dat Paulus doet. Hij kent hen uit de dienst voor de verspreiding en doorwerking van het evangelie. Zij zijn bekend in de huisgemeente die door dat evangelie tot stand is gekomen. Filemon is door Paulus' werk gelovig geworden (vers 19b).

3 In Kolosse | In hoofdstuk 4 van Paulus' brief aan de gemeente van Kolosse komen we een paar van deze personen ook tegen: Onesimus, Aristarchus, Markus, Epafraas, Lukas, Demas en Archippus (vers 7-17). Ook wordt daar gesproken over huisgemeenten. Het beeld dat ontstaat is een netwerk van kleine groepen die samenkomsten houden in de huizen van welgestelde, gelovige inwoners van Kolosse. Filemon is zo'n man, met een huishouding en slaven. In grote kamers of op de binnenplaats van het huis kan er ruimte zijn voor bijeenkomsten van de gemeenten. Het is zeer wel mogelijk dat de brief aan hem persoonlijk meekwam met de brief aan de hele geloofsgemeenschap van Kolosse. Als je Kolossenzen 4,7-9 leest krijg je zomaar de indruk dat Tychikus en Onesimus de post van Paulus hebben meegenomen.

Gespreksvragen:

- a) Wat kan de reden zijn dat Paulus een persoonlijk verzoek aan een geloofsvriend toch publiek maakt? Hij doet iets vergelijkbaars met een persoonlijk woord voor Archippus in de gemeentebrief voor Kolosse (4,17). Kennen wij iets vergelijkbaars in ons kerkelijk leven?

- b) Wij zijn in Nederland gewend geraakt aan grote kerkgebouwen en massale gemeenten. Elders in de wereld zie je veel meer de situatie van huisgemeenten zoals we die ook bij Filemon aantreffen. Bespreek met elkaar de voordelen en nadelen van grote en kleine gemeenten. Betrek daar ook bij waar een gemeente tenminste moet voldoen wil het echt als lichaam van Christus functioneren.
- c) ‘Broer, zus, medewerker, medestrijder, medegevangene...’ Welke namen en functies kennen wij in de gemeente rond het werk voor het evangelie en vergelijk die met deze aanduidingen van Paulus.

Verder lezen

- Over huisgemeenten: Kolossenzen 4,15; Handelingen 16,15 en 40; Romeinen 16,5 en 23; 1 Korinte 14,23 en 16,19; Handelingen 14,23 over aanstellen van oudsten, vasten en bidden.
- Over Timoteüs: Handelingen 16,1-3; 19,22 en 2 Korinte 1,1; en over Epafroditus, ook wel Epafras genoemd: Filippenzen 2,25; Kolossenzen 4,17.

Citaat dat voorkwam in de video:

Andries Baart: “Aandacht sluit de ander dus ook sociaal in, maakt dat hij telt. Daartoe maakt ze ruimte die de ander in kan nemen, die de ander bezetten mag. Die weldadigheid grenst aan een andere; ‘tevoorschijn mogen komen.’” (Andries Baart, *Aandacht: Etudes in presentie*.² Amsterdam: Boom, 2016, 62).